

INFO - ARK

Cerebral parese

Baggrund

En af de diagnoser, der forekommer oftest ved medfødt hjerneskade er cerebral parese (CP). Mennesker med denne type hjerneskade kaldes i daglig tale spastikere. CP er en mangesidig og kompleks forstyrrelse af hjernens udvikling, der rammer ca. 125 nyfødte hvert år, og det anslås, at der findes ca 10.000 mennesker med lidelsen i Danmark. CP blev tidligere opfattet udelukkende som en motorisk udviklingsforstyrrelse, men nyere forskning har dokumenteret, at der som regel er tale om en fundamental påvirkning af hjernen på et tidligt udviklingsstadium, og at mange forskellige områder og kredsløb i hjernen derfor bliver ramt. Årsagen til CP er mangesidig og kompleks, men en fællesnævner er fejludviklinger i hjernens tidlige vækstprocesser. Disse medfører helt individuelle symptomer, der kan medinddrage få eller ganske mange funktioner hos barnet, der fødes med CP. På denne baggrund er viden om hjernens basale arkitektur og virkningsmekanismer af særlig interesse.

Ikke kun motoriske kendetegn

Diagnosen CP er med rette af mange i dag betragtet som en svag diagnose. I gængs forstand er der egentlig ikke tale om en diagnose. Definitionen bag CP fremtræder snarere som en karakteristik af de motoriske elementer ved tilstanden end et forsøg på at afgrænse og fortolke tilstanden. Den viden, der bl.a. ligger til grund for teorien om 'the circuitative brain' - dvs. det faktum, at hjernen fungerer i samarbejdende orkestrale kredsløb - betyder, at en fejludvikling i de tidlige stadier i hjernens vækst, som CP rettelig er, kan medføre et omfattende symptomkompleks – og ikke kun de motoriske kendetegn, der oftest fokuseres på. Måske er disse fremtrædende, måske ikke. Al adfærd, det være sig motorisk, kognitiv eller social, har sin oprindelse i kredsløb, der virker på tværs af hjernen. Ét bestemt område i hjernen kan have særlig betydning for en bestemt færdighed, men en bestemt færdighed har aldrig sin oprindelse i kun ét område. Derfor er det væsentligt for en person med CP, at færdigheder og potentialer dokumenteres og udredes individuelt. Med en snæver, svag diagnose er der risiko for at overse relevante muligheder hos den enkelte.

Fejludvikling i hjernens tidlige stadier

I udviklingen af vores centralnervesystem indtager hjernen en hel essentiel plads. Hjernens uhyre komplekse opbygning og interagerende arkitektur er afgørende for dens formåen, og i løbet af hjernens udvikling er det vitalt, at alt dannes korrekt og til tiden. Hjernen rummer nøglen til vores adfærd, og det er også hjernen, der koordinerer og kontrollerer alle bevægelser, som vi lærer livet igennem. Når centralnervesystemet fungerer, som det skal, udgør det et system af ufattelig præcision, skalerbarhed og fleksibilitet. Imidlertid eksisterer der utallige muligheder for, at noget kan gå galt i udviklingen af et sådant system.

I sine tidlige udviklingsstadier – under graviditeten – er hjernen meget påvirkelig for fejl og skader. Der skal ganske små ændringer til i udviklingsforløbet for at give multifacetterede og alvorlige konsekvenser for det

barn, der fødes med sådanne fejludviklinger i hjernen. På toppen af sin udviklingskurve fødes der ca. 250.000 nye nerveceller (neuroner) i hjernen i minuttet. Hver enkelt celle kræver optimale muligheder og omgivelser for at udvikles korrekt, og eksempelvis vil et nedsat blodtryk - med deraf følgende nedsat tilførsel af ilt og næring til hjernen i denne udviklingsfase - kunne medføre skader og fejludvikling af de enkelte celler og det kredsløbsbaserede samarbejde og dermed af hele områder i hjernen. Der findes desværre mange måder hvorpå hjernens enkeltkomponenter – neuroner, nervefibre m.v. – kan skades og påvirkes ved fejludvikling, og alle er langt fra kendte og forstået.

Viden forpligter

Mennesker med CP er i en ganske særlig situation, idet der er tale om en medfødt tilstand, hvilket indebærer, at en stor del af de færdigheder, som ligger til grund for deltagelse i det sociale samvær, leg, uddannelse, arbejde m.v., ikke altid er udviklet i tilstrækkelig grad.

Det barn eller den voksne, der ikke tilbydes en tilstrækkelig optræningsindsats, er derfor i fare for at unddrages muligheder i forhold til social deltagelse og individuel udvikling.

Nutidig viden om hjernen gør det indlysende at iværksætte træning, der i lige så høj grad fokuserer på hjernens aktivitet som på rent fysisk træning, og hvor målet ikke bare er at få personen med CP til at gå, men i lige så høj grad er at give vedkommende kontrol over eget liv og blive i stand til aktivt at deltage i samfundslivet.

Helene Elsass Center – november 2009